ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ GERHARD REISCHL ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 2 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1981 [1]

Κύριε πρόεδρε,
κύριοι δικαστές,

Ἡ προδικαστική ὑπόθεση πού μᾶς ἀπασχολεῖ σήμερα ἀναφέρεται, ἀκόμα μία φορά, στήν ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ πού ἐξετάζεται σέ σχέση μέ τό γερμανικό σύστημα φορολογίας τῶν οἰνοπνευμάτων, ὅπως ἐξάγεται ἀπό τό νόμο περί μονοπωλίου οἰνοπνευμάτων τῆς 8ης Ἀπριλίου 1922 (Reichsgesetzblatt I, σ. 335, 405, μετά τήν τελευταία του τροποποίηση ἀπό τό νόμο τῆς 13ης Νοεμβρίου 1979, Bundesgesetzblatt I σ. 1937).

Δεδομένου ὅτι τό σύστημα αὐτό εἶναι γνωστό στό Δικαστήριο, λόγω μιᾶς σειρᾶς ὑποθέσεων τῶν ὁποίων ἐπιλήφθηκε στό πλαίσιο αὐτό, θά περιορισθῶ νά ὑπογραμμίσω ὅτι ὁ γερμανικός νόμος περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος διακρίνει, στό θέμα τῶν φόρων πού ἐπιβάλλονται στά προοριζόμενα γιά κατανάλωση οἰνοπνεύματα, μεταξύ τοῦ Branntweinsteuer (φόρος οἰνοπνεύματος), τοῦ Branntweinaufschlag (πρόσθετος φόρος οἰνοπνεύματος) καί τοῦ Monopolausgleich (ἐξισωτικός φόρος μονοπωλίου). Ἡ κατάσταση πού ἀποτελεῖ ἀντικείμενο τῆς διαφορᾶς στήν κύρια ὑπόθεση ἀντιστοιχεῖ βασικά μέ ἐκείνη γιά τήν ὁποία ἐκδόθηκε ἡ ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου στήν ὑπόθεση 45/75 (Rewe-Zentrale des Lebensmittel-Großhandels GmbH κατά Hauptzollamt (κεντρικό τελωνεῖο) Landau-Pfalz, ἀπόφαση τῆς 17ης Φεβρουαρίου 1976, Slg. 1976 σ. 181).

Ἡ ἑταιρεία «Rumhaus Hansen GmbH & Co.», Flensburg, (στό ἑξῆς Hansen), προσφεύγουσα στήν κύρια ὑπόθεση, εἶναι ἐπίσης γνωστή στό Δικαστήριο ἀπό τίς ὑποθέσεις Hansen I (ὑπόθεση 148/77, H. Hansen Junior & O. C. Balle GmbH κατά Hauptzollamt Flensburg, ἀπόφαση τῆς 10ης Ὀκτωβρίου 1978, Slg. 1978, σ. 1787) καί Hansen II (ὑπόθεση 91/78, Hansen GmbH & Co. κατά Hauptzollamt Flensburg, ἀπόφαση τῆς 18ης Μαρτίου 1979, Slg. 1979, σ. 935). Ἡ ἑταιρεία αὐτή παρασκευάζει οἰνοπνευματώδη πού προορίζονται γιά κατανάλωση καί ἀγοράζει, πρός τό σκοπό αὐτό, μεταξύ ἄλλων ἐλαφρύ ρούμι προελεύσεως Γουαδελούπης, πού εἶναι γαλλικό ὑπερπόντιο διαμέρισμα, τό ὁποῖο προϊόν διατηρεῖ σέ ἀποθήκη πού τῆς ἀνήκει καί πού προορίζεται γιά τήν ἀποθήκευση οἰνοπνευμάτων.

Μέ 71 πράξεις ἐπιβολῆς φόρου, πού καλύπτουν τήν περίοδο ἀπό 17 Ἀπριλίου μέχρι 12 Ὀκτωβρίου 1973, τό Hauptzollamt τοῦ Flensburg, καθ' οὗ στήν κύρια ὑπόθεση, ζήτησε ἀπό τήν προσφεύγουσα στήν κύρια ὑπόθεση καί, ἀντίστοιχα ἀπό τήν ἐπιχείρηση τήν ὁποία ἡ τελευταία εἶχε διαδεχθεῖ, μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐξόδου οἰνοπνευμάτων ἀπό τήν ἀποθήκη τῆς προσφεύγουσας στήν κύρια ὑπόθεση, ὅπου εἶχαν ἀποθηκευθεῖ, τήν καταβολή ἐξισωτικῶν φόρων μονοπωλίου, γιά τό ἐλαφρύ ρούμι προελεύσεως Γουαδελούπης, πού ὑπολογίσθηκαν μέ τό συντελεστή πού ἴσχυε τότε, δηλαδή 1 500 μάρκα Δυτικῆς Γερμανίας ἀνά ἑκατόλιτρο οἰνοπνεύματος. Ἤδη εἶχε εἰσπραχθεῖ φόρος πού ὑπερέβαινε τό ποσό αὐτό, ὡς ὑπερβάλλον τοῦ φόρου μονοπωλίου (Monopolausgleichspitze) κατά τό χρόνο τῆς δηλώσεως πού ὑποβλήθηκε ἐνόψει τῆς θέσεως τῶν οἰνοπνευμάτων σέ ἐλεύθερη κυκλοφορία.

Κατόπιν προσφυγῆς πού ἄσκησε ἡ ἑταιρεία Hansen κατά τῆς φορολογίας αὐτῆς, ἡ ὁποία ἐφαρμόσθηκε κατά τήν ἔξοδο ἀπό τήν ἀποθήκη, τό Hauptzollamt Flensburg προέβη σέ διόρθωση τῶν πράξεων ἐπιβολῆς φόρου μέ ἀπόφαση τῆς 20ῆς Σεπτεμβρίου 1974. Μέ ἀπόφαση τῆς 19ης Σεπτεμβρίου 1979 ἐπῆλθε νέα τροποποίηση, γιά 30 πράξεις ἐπιβολῆς φόρου, ἐνῶ ἡ δικαστική διαδικασία ἐκκρεμοῦσε ἐνώπιον τοῦ Finanzgericht. Τά δύο διορθωτικά σημειώματα δέν τροποποίησαν πάντως τό φορολογικό συντελεστή τῶν 1 500 μάρκων Δυτικῆς Γερμανίας ἀνά ἑκατόλιτρο οἰνοπνεύματος.

Στή συνέχεια ἡ ἑταιρεία Hansen ἄσκησε προσφυγή ἐνώπιον τοῦ Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου. Πρός στήριξή της, ὑποστήριξε κυρίως ὅτι ἡ εἴσπραξη ἐξισωτικοῦ φόρου

1 — Μετάφραση ἀπό τά γερμανικά.

μονοπωλίου μέ συντελεστή 1 500 μάρκα Δυτικῆς Γερμανίας ἀνά ἑκατόλιτρο οἰνοπνεύματος, ἐπιπλέον τοῦ ἐξισωτικοῦ ὑπερβάλλοντος, ἀντίκειται στό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, καθόσον πρόκειται γιά οἰνοπνεύματα προελεύσεως Κρατῶν μελῶν ἤ γαλλικῶν ὑπερπόντιων διαμερισμάτων. Κατά τήν ἄποψή της, τά οἰνοπνεύματα αὐτά δέν εἶναι δυνατό νά ὑποβάλλονται σέ φορολογία μεγαλύτερη ἐκείνης πού ἐφαρμόζεται, λόγου χάρη, στά ἀποστάγματα φρούτων πού παράγονται στήν Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας, κατ' ἐφαρμογή τοῦ χαμηλότερου φορολογικοῦ συντελεστῆ πού προβλέπει ὁ νόμος περί μονοπωλίου οἰνοπνευμάτων (γιά τούς ἀκριβεῖς ἀριθμούς παραπέμπω στήν ἔκθεση γιά τήν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτηση).

Τό κοινό τμῆμα τοῦ Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου γιά τίς ὑποθέσεις πού ἀναφέρονται σέ τελωνειακούς δασμούς καί φόρους καταναλώσεως ἀνέβαλε τήν ἔκδοση ἀποφάσεως, μέ διάταξη τῆς 12ης Ἰουνίου 1980, καί ὑπέβαλε στό Δικαστήριο, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τό ἀκόλουθο προδικαστικό ἐρώτημα:

«Τά ἐδάφια 1 καί 2 τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ πρέπει νά ἑρμηνευθοῦν ὑπό τήν ἔννοια ὅτι ἐφαρμόζονται μόνο ὅταν οἱ συνθῆκες παραγωγῆς ἐθνικῶν προϊόντων ὁμοειδῶν (ἐδάφιο 1) ἤ κατ' ἄλλο τρόπο ἀνταγωνιστικῶν (ἐδάφιο 2) εἶναι παρόμοιες πρός ἐκεῖνες τῶν εἰσαγόμενων προϊόντων ἤ μόνο ὁ ὁμοειδής χαρακτήρας τοῦ προϊόντος ἤ ἡ κατάσταση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἶναι καθοριστική ἤ ἡ ἐπέκταση, στά εἰσαγόμενα προϊόντα, τῶν φορολογικῶν πλεονεκτημάτων πού ἰσχύουν γιά τά ἐθνικά προϊόντα δύναται νά συναρτᾶται ἀπό τίς ποσότητες πού παράγονται ἀπό κάθε παραγωγική ἐγκατάσταση νοουμένη ὡς νομική ἤ οἰκονομική μονάδα;»

Μέ τό ἐρώτημα αὐτό, ἐπί τοῦ ὁποίου θά λάβω θέση περαιτέρω, τό παραπέμπον δικαστήριο ζητᾶ νά διευκρινισθοῦν σαφῶς τά κριτήρια τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ὥστε νά μπορέσει νά κρίνει ἄν, καί μέ ποιές προϋποθέσεις, τά εἰσαγόμενα οἰνοπνεύματα δύνανται νά τύχουν φορολογικῶν πλεονεκτημάτων, τά ὁποῖα τό ἐθνικό δικαστήριο ἐπιφυλάσσει σέ ὁρισμένους τύπους προϊόντων ἤ σέ ὁρισμένες κατηγορίες παραγωγῶν. Δεδομένου ὅτι τό Δικαστήριο ἔχει ἤδη ἀποφανθεῖ πολλές φορές ἐπί τῶν ἐρωτημάτων αὐτῶν, τό ἐρώτημα τοῦ Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου ἀποβλέπει ἐπίσης ἰδίως στή διευκρίνιση τῆς ἐκτάσεως τῆς ὑφιστάμενης νομολογίας.

Ἐπί τοῦ σημείου αὐτοῦ ἔχει σημασία νά θυμόμαστε ὅτι ἡ αἴτηση περί προδικαστικῆς ἀποφάσεως ἡ ὁποία μᾶς ἀπασχολεῖ μᾶς ὑποβλήθηκε πρίν ἀπό τή δημοσίευση τῆς ἀποφάσεως τῆς 30ῆς Ὀκτωβρίου 1980 στήν ὑπόθεση 26/80 (ἑταιρεία Schneider-Import GmbH & Co κατά Hauptzollamt τοῦ Mainz), ἀπόφαση μέ τήν ὁποία τό Δικαστήριο ἔκρινε ἐπί ἀνάλογου ἐρωτήματος τοῦ Finanzgericht Rheinland-Pfalz.

Τά δύο δικαστήρια βρέθηκαν, ἐντέλει, στήν ἀνάγκη νά ἀπευθυνθοῦν στό Δικαστήριο, λόγω τῆς ἀποφάσεως Hansen I, στήν ὁποία κρίθηκε μεταξύ ἄλλων ὅτι «ὅταν μία ἐθνική φορολογική νομοθεσία εὐνοεῖ, μέ φορολογικές ἀπαλλαγές ἤ χορήγηση μειωμένων φορολογικῶν συντελεστῶν, τήν παραγωγή ὁρισμένων τύπων οἰνοπνευμάτων ἤ ὁρισμένων κατηγοριῶν παραγωγῶν, ἄν τά πλεονεκτήματα αὐτά δέν ὠφελοῦν παρά ἕνα περιορισμένο μέρος τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς ἤ παρέχονται γιά ἰδιαίτερους κοινωνικούς λόγους, πρέπει νά ἐπεκτείνονται στά εἰσαγόμενα κοινοτικά οἰνοπνεύματα πού ἀνταποκρίνονται στίς ἴδιες προϋποθέσεις, λαμβάνοντας ὑπόψη τά κριτήρια πού ἀποτελοῦν τή βάση τῶν ἐδαφίων 1 καί 2 τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ».

Τό Finanzgericht «a quo» ὑπογραμμίζει τώρα, ὅτι ἐπί αἰτήσεως «ἀναθεωρήσεως» σέ μιά ὑπόθεση παράλληλη μέ τήν κύρια δίκη τήν ὁποία ἀφορᾶ ἡ παρούσα διαδικασία, τό Bundesfinanzhof ἔκρινε, μέ προδικαστική ἀπόφαση τῆς 6ης Νοεμβρίου 1979 (ὑπόθεση VII R 24/77), λαμβάνοντας ὑπόψη τήν ἀπόφαση στήν ὑπόθεση Hansen I, ὅτι ὁ καθοριστικός φορολογικός συντε-

λεστής γιά τά εἰσαγόμενα οἰνοπνεύματα εἶναι ἐκεῖνος πού πρέπει νά ἐφαρμόζεται στά γερμανικά οἰνοπνεύματα πού προέρχονται ἀπό ἐκμετάλλευση δεκτική συγκρίσεως μέ τήν ἀλλοδαπή ἐπιχείρηση στήν ὁποία παράχθηκε τό συγκεκριμένο οἰνόπνευμα καί ὅτι εἶναι ἐπομένως ἀναγκαῖο νά γίνεται σύγκριση τῶν συνθηκῶν καί περιστάσεων παραγωγῆς. Κατά τήν ἐκτίμηση τοῦ δικαστῆ «a quo» ἡ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου ἐπί τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἀποκλείει, ἐντούτοις, τήν ἐξέταση τῆς ταυτότητας τῆς φύσεως τῶν συνθηκῶν παραγωγῆς, στίς ὁποῖες περιλαμβάνονται τά πλέον ποικίλα στοιχεῖα, ὅπως τό ὕψος τῶν ἡμερομισθίων καί τῶν τιμῶν, τό κοινωνικό πλαίσιο, καθώς καί τό κλίμα καί τό ἔδαφος προκειμένου περί γεωργικῶν προϊόντων. Ἀπό τή νομολογία αὐτή συνάγεται πράγματι ὅτι μόνο ἡ κλιμάκωση πού γίνεται μέ κριτήριο τίς παραχθεῖσες ποσότητες συμβιβάζεται μέ τό κοινοτικό δίκαιο, τό ὁποῖο κριτήριο πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς κριτήριο πολύ οὐδέτερο ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἀνταγωνισμοῦ.

Ἡ προσφεύγουσα στήν κύρια ὑπόθεση θεωρεῖ καί αὐτή, — συμμερίζεται τήν ἄποψή της καί ἡ Ἐπιτροπή — ὅτι τό κριτήριο τῶν «παρόμοιων συνθηκῶν» πού μνημονεύει τό Δικαστήριο στήν ὑπόθεση Hansen I δέν πρέπει νά συγχέεται μέ ἐκεῖνο τῶν «παρόμοιων συνθηκῶν παραγωγῆς», διότι διαφορετικά τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ θά στεροῦνταν κάθε πρακτικῆς σημασίας λόγω τῆς μεγάλης ποικιλίας τῶν περιστάσεων. Ἐπιπλέον θεωρεῖ ὅτι ἄν λαμβάνονταν ὑπόψη οἱ «περιστάσεις παραγωγῆς», θά ἔπρεπε νά βασισθοῦμε σέ σύγκριση μέ πλῆθος ἐθνικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἐξοπλισμένων κατά τρόπο ἀνόμοιο, ἀποστακτήρια ὑπό καθεστώς ἀποκοπῆς, ἰδιοκτῆτες πρώτων ὑλῶν, ἀποστακτήρια φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν, ἀποστακτήρια ὑπό σφράγιση κλπ., τῶν ὁποίων ἡ ὕπαρξη στηρίζεται ἐπί τοῦ μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, τά ὁποῖα ὀφείλουν νά λάβουν τήν ἔγκριση ἁρμόδιων ἀρχῶν, ἀπολαύουν ἐκτεταμένων προνομίων καί, στό πλαίσιο ἐλεύθερου ἀνταγωνισμοῦ, θά ἐξελίσσονταν κατά τρόπο τελείως διαφορετικό. Κατά τήν προσφεύγουσα στήν κύρια ὑπόθεση, οἱ προϋποθέσεις πού θέτει ἡ παράγραφος 79 ἐδάφιο 2 τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, στήν παλαιά του μορφή, δέ δύνανται νά πληρωθοῦν οὔτε ἀπό τή νομική οὔτε ἀπό τήν πραγματική ἄποψη, ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις πού εἶναι ἐγκατεστημένες στό διαμέρισμα τῆς Γουαδελούπης, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν, ὅλες, μεγάλα ἀποστακτήρια. Ἑπομένως, τό προδικαστικό ἐρώτημα ἀναφέρεται στήν ἀπαγόρευση εἰσαγωγῆς διακρίσεως μεγαλύτερης ἐκτάσεως, πού προβλέπεται στό ἄρθρο 37 μᾶλλον παρά στήν ἀπαγόρευση διακρίσεως ἐπί τοῦ φορολογικοῦ πεδίου πού διατυπώνεται στό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ.

Τέλος θεωρεῖ ὅτι δέν εἶναι θεμιτή ἡ σύνδεση τῶν φορολογικῶν πλεονεκτημάτων μέ τίς παραγόμενες ποσότητες παρά μόνο ἄν οἱ τελευταῖες παράχθηκαν σέ ἀνταγωνιστικό πλαίσιο, δηλαδή ἄν ὑπῆρχαν σαφή καί ἀντικειμενικά κριτήρια δικαιολογούμενα ὑπό τό πρίσμα τόσο τοῦ ἐθνικοῦ ὅσο καί τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου.

Ἡ προσφεύγουσα στήν κύρια ὑπόθεση παρατηρεῖ ὅτι πρέπει νά θεωρηθεῖ παραβίαση τοῦ ἄρθρου 95 καί τό γεγονός ὅτι, σύμφωνα μέ τήν παράγραφο 79 ἐδάφιο 2 τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνευμάτων, στήν παλαιά του διατύπωση, τά ἀποστακτήρια φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν δύνανται ἐπίσης νά τύχουν τῶν προνομίων πού προβλέπονται ἀπό τή νομοθεσία αὐτή. Σέ τελευταία ἀνάλυση, τά τελευταῖα δέν ἀποτελοῦν ἀποστακτήρια βιοτεχνικῆς δομῆς τῶν ὁποίων ἡ φορολογική ἀπαλλαγή τῆς παραγωγῆς περιορίζεται σέ μερικά συγκεκριμένα δικαιώματα ἀποστάξεως, ἀλλά πρόκειται στήν πραγματικότητα γιά μεγάλα ἀποστακτήρια τῶν ὁποίων οἱ παραγόμενες ποσότητες ἀποτελοῦν συνάρτηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συνεταίρων ἤ τῶν συνδεόμενων μ' αὐτά. Ἡ ἀπόσταξη αὐτή καθαυτή, ἡ ἐμπορία τοῦ οἰνοπνεύματος καί ὅλα τά ἄλλα οὐσιώδη στοιχεῖα συμπίπτουν μέ ἐκεῖνα πού χαρακτηρίζουν ἕνα μεγάλο ἀποστακτήριο. Ὁ νομικός τύπος στόν ὁποῖο στηρίζεται αὐτή ἡ οἰκονομική μονάδα εἶναι ἄνευ σημασίας στό πλαίσιο τοῦ ἄρθρου 95.

Λαμβάνοντας ὑπόψη ἰδίως τήν ἐπιχειρηματολογία πού ἀνέπτυξα ἐν συντομία θά

ἔλεγα ὅτι ἀρκεῖ, γιά τήν ἐπίλυση τῆς διαφορᾶς στήν κύρια ὑπόθεση, νά ἀναφερθοῦμε στήν ἀπόφαση πού ἐξέδωσε ἐν τῷ μεταξύ τό Δικαστήριο στήν ὑπόθεση Schneider, καθώς καί στίς προτάσεις μου στίς ὁποῖες ἐξέθεσα τή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου ἐπί τοῦ ἄρθρου 95, τή σχετική μέ τό προκείμενο θέμα. Ἀκριβῶς, ὅπως στήν κύρια διαφορά ἀπό τήν ὁποία προέκυψε ἡ ἐν λόγω ὑπόθεση κατ' αὐτό τόν τρόπο καί στή διαφορά ἀπό τήν ὁποία προῆλθε τό προδικαστικό ἐρώτημα πού μᾶς ἀπασχολεῖ στή συγκεκριμένη περίπτωση, πρόκειται στήν οὐσία γιά τό πρόβλημα τοῦ συμβιβάσιμου, μέ τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ὁρισμένων διατάξεων ἐσωτερικοῦ δικαίου περί φορολογίας οἰνοπνεύματος, πού προβλέπουν φορολογικούς συντελεστές διαφοροποιημένους ἀνάλογα μέ τόν τύπο τοῦ ἀποστακτηρίου, τή σπουδαιότητα τοῦ δικαιώματος πρός ἀπόσταξη, τή φύση τῶν χρησιμοποιούμενων ὑλῶν καί τήν παραγόμενη ποσότητα οἰνοπνεύματος. Ἔτσι, ἀρκεῖ νά ὑποδείξουμε στό παραπέμπον δικαστήριο τά ἑρμηνευτικά στοιχεῖα πού ἐξάγονται ἀπό τό κοινοτικό δίκαιο καί ἔχουν συγκεκριμενοποιηθεῖ στήν ἀπόφαση Schneider, βάσει τῶν ὁποίων τοῦτο θά δυνηθεῖ νά ἐπιλύσει τό πρόβλημα αὐτό.

Στήν ἀλληλουχία αὐτή καί ἀντίθετα ἀπό τήν ἄποψη τῆς προσφεύγουσας στήν κύρια ὑπόθεση, εἶναι ἄνευ σημασίας τό γεγονός ὅτι στήν ὑπόθεση Schneider ἐπρόκειτο γιά εἰσαγωγή γαλλικοῦ cognac, ἐνῶ ἡ παρούσα διαδικασία ἀναφέρεται σέ εἰσαγόμενο ρούμι, δεδομένου ὅτι τό τελευταῖο αὐτό προϊόν, ὅπως ἐξάγεται ἀπό τήν ὑπόθεση Ἐπιτροπή κατά Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας (ὑπόθεση 168/78, ἀπόφαση τῆς 27ης Φεβρουαρίου 1980, Slg. 1980, σ. 347) πρέπει νά θεωρηθεῖ ὅτι εἶναι τῆς ἴδιας φύσεως μέ τά ἐγχώρια προϊόντα πού ἀπαριθμοῦνται στήν παράγραφο 79 τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνευμάτων, παλαιά διατύπωση, ἢ ὡς προϊόν ἀνταγωνιστικό τῶν τελευταίων, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ.

Οὐδεμία σημασία πρέπει ἐπίσης κατ' ἀρχήν νά ἀποδίδεται στό γεγονός ὅτι ἡ νομική ρύθμιση πού ἐφαρμόζεται στήν ὑπόθεση Schneider διαφέρει ἀπό ἐκείνη ἡ ὁποία ἀναφέρεται στήν παρούσα ὑπόθεση, ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν διαφοροποιημένων φορολογικῶν συντελεστῶν. Ἀντίθετα, ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία εἶναι ὅτι, τόσο στό πλαίσιο τῆς νομικῆς καταστάσεως πού ὑφίστατο τό 1973, ἡ ὁποία πρέπει νά ληφθεῖ ὡς βάση ἐν προκειμένω, ὅσο καί στό πλαίσιο τῆς νομοθεσίας τοῦ 1978, ὁρισμένοι μικροί παραγωγοί, δηλαδή τά ἀποστακτήρια ὑπό καθεστώς ἀποκοπῆς, περιλαμβανόμενων καί τῶν ἰδιοκτητῶν πρώτων ὑλῶν ἀπολαύουν φορολογικῶν πλεονεκτημάτων ἐντός ἑνός ὁρίου παραγωγῆς τήν ὁποία εὐνοοῦσε τό μονοπώλιο καί ὅτι, τό πλεονέκτημα αὐτό ἐπεκτεινόταν καί στά ἀποστακτήρια ὑπό σφράγιση τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή δέν ὑπερβαίνει τά 4 ἑκατόλιτρα οἰνοπνεύματος. Ἐπιπλέον, τόσο τό 1973 ὅσο καί τό 1978 προβλεπόταν συμπληρωματική μείωση γιά τά ἀποστάγματα πού παράγονται ἀποκλειστικά ἀπό πυρηνοφόρα φρούτα ἢ ρίζες γεντιανῆς.

Ὅσον ἀφορᾶ τά ἐν λόγω φορολογικά πλεονεκτήματα πού παρέχονται στούς ἰδιοκτῆτες ἀποστακτηρίων ὑπό καθεστώς ἀποκοπῆς, στούς ἰδιοκτῆτες πρώτων ὑλῶν καί στά ἀποστακτήρια ὑπό σφράγιση — πρός τό παρόν δέ θά ἀναφερθῶ στό θέμα τῶν ἀποστακτηρίων φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν — τό Δικαστήριο ἔκρινε ὡς ἀθέμιτες, στό πλαίσιο τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, τίς φορολογικές διαφοροποιήσεις πού γίνονται ἀνάλογα μέ τίς κατηγορίες μικρῶν παραγωγῶν καί, ἑπομένως, ἀπάντησε ἀρνητικά στό ἐρώτημα τοῦ παραπέμποντος δικαστηρίου πού ἐπεδίωκε νά πληροφορηθεῖ, ἂν τό μόνο στοιχεῖο πού ἔχει σημασία εἶναι ἡ ταυτότητα τοῦ προϊόντος. Περιορίσθηκε ἐπίσης, στή διαδικασία αὐτή, νά ἀναλύσει τό ἐρώτημα ὑπό τό πρίσμα τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, ἀποκλείοντας τό ἄρθρο 37, ἂν καί διατυπώθηκαν ὁρισμένες ἀντιρρήσεις κατά τήν ἐν λόγω διαδικασία, ὡς πρός αὐτό τόν τρόπο ἀναλύσεως.

Ἀντίθετα πάντως, μέ τή νομική κατάσταση ἐπί τῆς ὁποίας θεμελιώθηκε ἡ ἀπόφαση στήν ὑπόθεση Schneider, ἡ παράγραφος 151 τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, ὅπως ἴσχυε τό 1973, πρό-

6λεπε «expressis verbis» φορολογική ἀπαλλαγή ἀντίστοιχη μέ τήν προβλεπόμενη στήν παράγραφο 79 ἐδάφιο 2 γιά τά εἰσαγόμενα οἰνοπνεύματα ἀποστακτηρίου φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν μέ ἐτήσια παραγωγή ἴση ἤ κατώτερη τῶν 4 ἑκατολίτρων οἰνοπνεύματος. Ὅπως, ὅμως, τό Δικαστήριο τόνισε στήν ὑπόθεση Hansen I, τά φορολογικά πλεονεκτήματα πού προβλέπονται γιά τά οἰνοπνεύματα τά ὁποῖα εἶναι ἱκανά νά εὐνοήσουν τήν πραγματοποίηση νόμιμων οἰκονομικῶν ἤ κοινωνικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν, ὅπως λόγου χάρη ἡ διατήρηση τῶν ἀγροτικῶν ἀποστακτηρίων, πρέπει νά ἐπεκτείνονται χωρίς διάκριση στά οἰνοπνεύματα εἰσαγωγῆς ἄλλων Κρατῶν μελῶν, σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 95. Ἑπομένως, ὅπως τό Δικαστήριο παρατήρησε μεταξύ ἄλλων στήν ἀπόφαση ἐπί τῆς ὑποθέσεως Ἐπιτροπή κατά Γαλλικῆς Δημοκρατίας, πού μνημονεύθηκε ἤδη, ὁρισμένα πλεονεκτήματα ἤ φορολογικές ἀπαλλαγές δέ δύνανται νά ἀναγνωρισθοῦν ὡς θεμιτά παρά μόνο ὑπό τήν προϋπόθεση ὅτι τά Κράτη μέλη, ἐφόσον τίς παρέχουν, τίς ἐπεκτείνουν, ἐπίσης, χωρίς καμία διάκριση, στά εἰσαγόμενα προϊόντα πού βρίσκονται σέ ὅμοια ἀκριβῶς κατάσταση.

Ὅπως τό Δικαστήριο παρατήρησε στή συνέχεια, στήν ἀπόφαση Schneider, οἱ δυσκολίες ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 95 ὑπό τό πρίσμα τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνευμάτων, ἀναφύονται ἀπό τούς στενούς δεσμούς πού ὑπάρχουν μεταξύ τῶν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν πού προβλέπονται ἀπό τόν ἀνωτέρω νόμο καί τῶν διαδικασιῶν φορολογίας καί ἐλέγχου τοῦ γερμανικοῦ δικαίου. Εἶναι λοιπόν ἰδιαίτερα δύσκολο νά μεταφερθοῦν οἱ διατάξεις αὐτές στόν τομέα τῆς φορολογικῆς μεταχειρίσεως τῶν οἰνοπνευμάτων πού ἡ παραγωγή τους πραγματοποιήθηκε στό πλαίσιο τῶν νομοθετικῶν διατάξεων ἄλλου Κράτους μέλους. Ἑπομένως, οἱ ἀπαντήσεις τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἱκανοποιοῦνται, ὅταν τό δίκαιο Κράτους μέλους ἐπιτρέπει τήν ἐφαρμογή, στήν εἰσαγωγή οἰνοπνευμάτων προελεύσεως ἄλλων Κρατῶν μελῶν, καθεστῶτος ἰσοδύναμου, ὡς πρός τά πρακτικά του ἀποτελέσματα, μέ τό καθεστώς πού ἰσχύει γιά τά οἰνοπνεύματα ἐγχώριας παραγωγῆς.

Ἀπό τήν ἀπόφαση αὐτή συνάγεται λοιπόν ὅτι, ὅσον ἀφορᾶ τά εἰσαγόμενα οἰνοπνεύματα, δέν εἶναι θεμιτό κατά τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ νά ἐπεκτείνονται οἱ τεχνικές μεθόδοι πού προσιδιάζουν στό γερμανικό δίκαιο, στούς παραγωγούς ἄλλων Κρατῶν μελῶν, οἱ ὁποῖοι δέ θά μποροῦσαν νά συμμορφωθοῦν πρός αὐτές.

Ἀντίθετα, ὑπάρχει συμμόρφωση πρός τήν ἀπαγόρευση εἰσαγωγῆς διακρίσεως πού διατυπώνεται στήν ἀνωτέρω διάταξη, ἀπό τή στιγμή κατά τήν ὁποία ἡ ρύθμιση, ἡ ὁποία ἐφαρμόζεται στά οἰνοπνεύματα πού εἰσάγονται ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη, εἶναι *ἰσοδύναμη* μέ ἐκείνη πού ἐφαρμόζεται στήν ἐγχώρια παραγωγή, ὑπό τήν ἔννοια ὅτι τά εἰσαγόμενα προϊόντα ἀπολαύουν *πράγματι* τῶν ἴδιων πλεονεκτημάτων ὅπως καί τά δεκτικά συγκρίσεως ἐθνικά προϊόντα, καθώς τό Δικαστήριο ὑπογράμμισε στήν ἀπόφαση πού μνημονεύθηκε τελευταῖα. Ἄρα, ἕνα ἀνώτατο ὅριο παραγωγῆς, ὅταν ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιά τή χορήγηση φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς στά εἰσαγόμενα οἰνοπνεύματα, συμβιβάζεται μέ τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης, ὅταν τό ὅριο αὐτό ἀντιστοιχεῖ «grosso modo» μέ τό ἀνώτατο ὅριο τό ὁποῖο δέν πρέπει νά ὑπερβεῖ ἡ ἐθνική παραγωγή, γιά νά ἀπολαύει τοῦ αὐτοῦ φορολογικοῦ πλεονεκτήματος.

Ἀπό τή νομολογία αὐτή δύναται νά συναχθεῖ ὅτι, βάσει τοῦ ἄρθρου 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ τό ὁποῖο ἔχει ἄμεση ἐφαρμογή — ὅπως καί τό Bundesfinanzhof ὀρθῶς ὑπογράμμισε στήν ἀπόφασή του τῆς 16ης Ἰουλίου 1981, ὑπόθεση VII R 24/77, πού ἐπικύρωσε τήν παρεμπίπτουσα ἀπόφαση τῆς 6ης Νοεμβρίου 1979 — ὁ καθοριστικός φορολογικός συντελεστής γιά τά εἰσαγόμενα οἰνοπνεύματα εἶναι ἐκεῖνος πού ἐφαρμόζεται στά οἰνοπνεύματα πού προέρχονται ἀπό *δεκτική συγκρίσεως* ἐθνική ἐπιχείρηση. Αὐτό ἰσχύει ἰδίως στήν περίπτωση κατά τήν ὁποία — ὅπως ἐν προκειμένω — ἡ ἐθνική ρύθμιση δέν προβλέπει ρητῶς παρόμοια φορολογική ἀπαλλαγή. Σύμφωνα μέ ὅ,τι προαναφέρθηκε, ἀποτελεῖ ἐπιχείρηση «δεκτική συγκρίσεως» ἐκείνη

πού ἀντιστοιχεῖ «grosso modo», λόγω τῆς δομῆς της καί τῶν παραγόμενων ποσοτήτων, στά μικρά ἀποστακτήρια, στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ γερμανικός νόμος περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος.

Γιά νά χρησιμοποιήσουμε ἄλλους ὅρους, καί μέ τήν ἐξαίρεση τοῦ προβλήματος τῶν ἀποστακτηρίων φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν, ἡ λύση συνίσταται στήν ὑπό τῶν γερμανικῶν ἀρχῶν καί δικαστηρίων ἐφαρμογή, mutatis mutandis, τῆς ρυθμίσεως τῆς παραγράφου 151 ἐδάφιο 3, ὅπως ἰσχύει σήμερα, ἐπί τῶν εἰσαγωγῶν πού πραγματοποιήθηκαν πρίν ἀπό τή θέση σέ ἰσχύ τῆς τροποποιήσεως τοῦ νόμου, ἡ ὁποία ρύθμιση ρητῶς κρίθηκε νόμιμη ἀπό τό Δικαστήριο στήν ἀπόφαση Schneider.

Ἀντίθετα, τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ δέν ὑποχρεώνει τά Κράτη μέλη νά ἐπεκτείνουν τά ἐν λόγω πλεονεκτήματα στά εἰσαγόμενα προϊόντα, τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή ὑπερβαίνει σημαντικά τό ὅριο παραγωγῆς πού καθορίζεται γιά τίς ἐθνικές ἐπιχειρήσεις, ὅπως τό Δικαστήριο ὑπογράμμισε ἐκ νέου στήν ἀπόφαση Schneider. Ἄρα τό νομοθετικό κενό πού ὑπάρχει στή συγκεκριμένη περίπτωση δέν ἔχει ὡς συνέπεια τήν ἐπέκταση τοῦ εὐεργετήματος τῶν ἐθνικῶν φορολογικῶν πλεονεκτημάτων σέ ὅλα τά ἀποστάγματα ἀδιακρίτως τῆς καταγωγῆς τους, ὅπως πιστεύει ἡ προσφεύγουσα στήν κύρια ὑπόθεση. Ἀντίθετα μία ἄλλη ἑρμηνεία θά ὁδηγοῦσε, ὅπως σωστά ὑπογραμμίζουν ἡ καθ' ἧς στήν κύρια ὑπόθεση καί ἡ Ὁμοσπονδιακή Κυβέρνηση, σέ εἰσαγωγή διακρίσεως εἰς βάρος τῶν προϊόντων πού, σύμφωνα μέ τό ἐθνικό δίκαιο, δέν ἀπολαύουν μέν τῶν ἀνωτέρω πλεονεκτημάτων, τελοῦν ὅμως σέ ἀνταγωνισμό μέ τά εἰσαγόμενα προϊόντα, καί μάλιστα μέ τίς ἴδιες συνθῆκες ὅπως τά εὐνοούμενα ἀπό τή νομοθεσία προϊόντα.

Γιά νά καταλήξουμε δέν ἀπομένει πλέον παρά νά ἐξετάσουμε τό πρόβλημα τῶν *ἀποστακτηρίων φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν,* τά ὁποῖα μποροῦσαν ἐπίσης νά ἀπολαύουν φορολογικῶν πλεονεκτημάτων, δυνάμει τῶν παραγράφων 79 ἐδάφιο 2 καί 79 α τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνευμάτων, ὑπό τίς προϋποθέσεις πού καθορίζονται στό νόμο αὐτό. Ὅπως συνάγεται ἀπό τήν παράγραφο 37 τοῦ ἀνωτέρω νόμου, ἀποτελοῦν ἀποστακτήρια φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν τά ἀποστακτήρια ὑπό σφράγιση τά ὁποῖα ἐκμεταλλεύεται ἕνας συνεταιρισμός, ἕνωση ἤ ὁμάδα προσώπων καί τά ὁποῖα παρασκευάζουν ἀποκλειστικά οἰνοπνεύματα ἀπό φροῦτα, ὡς πρῶτες ὕλες, πού ἔχουν παράγει τά μέλη. Κατά τό ἐδάφιο 2 τῆς διατάξεως αὐτῆς, τά οἰνοπνεύματα θεωροῦνται ὅτι παράχθηκαν βάσει τοῦ δικαιώματος πρός ἀπόσταξη μεταξύ ἄλλων ὅταν δέν παράγονται περισσότερα ἀπό 300 λίτρα οἰνοπνεύματος κατά τή διάρκεια ἑτήσιας ἐκμεταλλεύσεως ἀπό φροῦτα ἑνός μόνο μέλους. Ἡ παράγραφος 79 ἐδάφιο 2 τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, στήν παλαιά της διατύπωση, τροποποιήθηκε ἐν τῷ μεταξύ ὥστε τά ἀποστακτήρια φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν δέ δικαιοῦνται πλέον μειώσεως τοῦ πρόσθετου φόρου οἰνοπνεύματος. Ἐπιπλέον ἡ παράγραφος 79 α, στήν παλαιά της διατύπωση, καταργήθηκε.

Κατά τή γνώμη μου τό ἐρώτημα ἄν ἡ ἐνσωμάτωση τῶν ἀποστακτηρίων φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν στήν κατηγορία τῶν μικρῶν ἀποστακτηρίων πού ἀπολαύουν φορολογικῶν πλεονεκτημάτων ἀποτελεῖ εἰσαγωγή διακρίσεως ὑπό τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 95, δέν πρέπει νά ἐξετάζεται περισσότερο ὑπό τό φῶς τῆς νομολογίας τοῦ Δικαστηρίου. Πράγματι ἀρκεῖ νά λεχθεῖ ὅτι ἄν τά ἀποστακτήρια φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν μποροῦσαν ἀκόμα νά δικαιοῦνται τῆς ἀπαλλαγῆς, κατά τή σχετική περίοδο, γιά νά ἀποφευχθοῦν οἱ στρεβλώσεις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, τό πλεονέκτημα αὐτό θά ἔπρεπε ἐπίσης νά παρασχεθεῖ στούς παραγωγούς ἄλλων Κρατῶν μελῶν οἱ ὁποῖοι «grosso modo» δύνανται νά συγκριθοῦν μέ αὐτή τή μορφή ἐπιχειρήσεως ἄν ληφθεῖ ὑπόψη ἡ φύση τῆς ἐκμεταλλεύσεως καί οἱ παραγόμενες ποσότητες. Ὅσον ἀφορᾶ τό ἐρώτημα ἄν οἱ

παραγωγοί ρουμιοῦ Γουαδελούπης — ὅπως μᾶς πληροφόρησαν, πρόκειται ἀποκλειστικά γιά μεγάλα ἀποστακτήρια — δύνανται νά συγκριθοῦν μέ ἀποστακτήρια φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν, στά ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ γερμανικός νόμος περί μονοπωλίου οἰνοπνεύματος, λαμβάνοντας ὑπόψη τά κριτήρια πού ἀναφέρθηκαν ἀνωτέρω, αὐτό ἀποτελεῖ θέμα πραγματικό σέ τελευταία ἀνάλυση, τό ὁποῖο πρέπει νά ἐκτιμηθεῖ ἀπό τό δικαστή τῆς οὐσίας. Στό πλαίσιο τῆς ἐκτιμήσεως αὐτῆς θά πρέπει βεβαίως νά ληφθεῖ ὑπόψη τό γεγονός ὅτι ἡ παρασκευή οἰνοπνευμάτων στά ἀποστακτήρια φρουτοπαραγωγικῶν συνεταιρισμῶν, κατά τήν περίοδο ἐκμεταλλεύσεως 1972/1973, τήν ὁποία ἀφορᾶ ἡ προκειμένη ὑπόθεση, ἀνῆλθε συνολικά μόνο σέ 2 111 ἑκατόλιτρα οἰνοπνεύματος, σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα πού ἔδωσε ἡ «Bundesmonopolverwaltung für Branntwein» (Ὁμοσπονδιακή διοίκηση μονοπωλίου οἰνοπνεύματος).

Δεδομένου ὅτι τίποτε δέ θά δικαιολογοῦσε προσανατολισμό διαφορετικό ἀπό ἐκεῖνον πού ἀκολουθεῖται μέχρι τώρα στή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, στή συγκεκριμένη περίπτωση, προτείνω νά δοθεῖ ἡ ἀκόλουθη ἀπάντηση Finanzgericht τοῦ Ἀμβούργου:

Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐφαρμογή φορολογικῶν πλεονεκτημάτων τά ὁποῖα οἱ νομοθετικές διατάξεις Κράτους μέλους ἐπιφυλάσσουν σέ ὁρισμένες κατηγορίες παραγωγῶν οἰνοπνευμάτων, ἡ ἀπαγόρευση διακρίσεως πού περιέχεται στό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ἐπιτάσσει ἡ ρύθμιση πού διέπει τά οἰνοπνεύματα πού εἰσάγονται ἀπό ἄλλα Κράτη μέλη νά εἶναι ἰσοδύναμη πρός τή ρύθμιση πού ἐφαρμόζεται ἐπί τῆς ἐγχώριας παραγωγῆς, ὑπό τήν ἔννοια ἰδίως ὅτι τά εἰσαγόμενα προϊόντα πού προέρχονται ἀπό ἐπιχειρήσεις δεκτικές συγκρίσεως πρέπει νά ἀπολαύουν πράγματι τῶν ἴδιων πλεονεκτημάτων ὅπως καί τά δεκτικά συγκρίσεως ἐγχώρια προϊόντα.

Τό ἄρθρο 95 τῆς συνθήκης ΕΟΚ δέν ὑποχρεώνει τά κράτη νά χορηγοῦν ἀντίστοιχα πλεονεκτήματα στά προϊόντα εἰσαγωγῆς πού προέρχονται ἀπό ἐπιχειρήσεις οἱ ὁποῖες, λόγω τῆς φύσεώς τους δέν εἶναι «grosso modo» δεκτικές συγκρίσεως μέ ἀντίστοιχες ἐγχώριες ἐπιχειρήσεις καί τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή ὑπερβαίνει σημαντικά τό ὅριο παραγωγῆς πού καθορίζεται γιά τίς ἐγχώριες ἐπιχειρήσεις.